

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 96. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 29-квітня 1941.

No. 96. Jersey City, N. J., Tuesday, April 29, 1941.

VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ФАРЛІ ЗА ЄДНІСТЬ БІЛЯ ПРЕЗИДЕНТА

НЬО ЙОРК. — Джеймс Фарлі, бувший почтмайстер, який в останніх виборах стояв досить осторожно від президента Рузвельта, тепер виголосив промову, в якій говорив, що в нинішні часи ціла американська нація повинна зєднатися біля уряду президента Рузвельта і в той спосіб зробити себе сильною і вірною на зверхній небезпеки. Цю промову він виголосив перед 4,000 почтових урядників, з нагоди їх спільного св. Причастія. Фарлі говорив, що Америка потребує морально-духового відродження в границях засад християнства. Бо лиш це може дати їй подостатком моральної сили вдержати свою демократичну систему і допомогти іншим спободобним народам в їх боротьбі за волю.

ЗА ДОГМАТИЧНУ ВІРУ СЕРЕД МОЛОДІ

НЬО ЙОРК. — На обіді, влаштованім членами пожежної сторожі з нагоди їх спільного св. Причастія, виголосив промову голова міської ради Нью Йорку, Ньюболд Моріс і сказав, що читаючи Гітлера „Май Кампф“, він прийшов до заключення, що демократична система мусить також руководитись деякими його засадами, а саме, мусить підтримувати молодь виховувати в демократичних доктринах так само твердо, як Гітлер виховує свою молодь в нацистичних доктринах. Гітлер сказав, що колиб йому хто дав на науку 10-літнього хлопця, то по трьох роках він звернувся би йому хлопця, але той хлопець духово вже раз на все належав би до нього, до Гітлера.

РОКЕФЕЛЕР ЗА КОНВОЮВАННЯ

НЬО ЙОРК. — Серед чільних американців, які в останніх часах висловлювалися за те, щоб Америка давала свої військові кораблі для конвоювання, є Джон Д. Рокфелер. Він написав листа до головного видавця „Ди Нью Йорк Таймсу“, А. Г. Сулзбергеру, в яким говорить, що по докладнім передуманні прийшов до заключення, що треба якнайскорше зачинити конвоювання і шкода тратити час та військові продукти.

ВОГОНЬ В ТЮРМІ

ВЕЛ ВЕРНОН (Пенсильванія). — В місцевій тюрмі вибух вогонь і згинуло трьох в'язнів, серед них одна жінка. Ці в'язні це були хвилює проступники, ув'язнені за малі провини. 26-літня жінка Франсіс Новосел була ув'язнена за те, що своєю автомобільною трубою робила бар'єр на вулиці галас. Зааряд тюрми каже, що це вона мусіла навмисно запалити вогонь, щоб тим притягнути увагу людей. Та заки люди звернули увагу вона, і двох інших в'язнів, в інших келіях, з диму подушилися.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ ДЛЯ ПЯНИЦЬ ЗАКОН.

ОЛБАНІ. — Губернатор Лімен підписав стейтловий закон, на основі якого усталено міри, коли можна уважати чоловіка підхмеленим, а коли ні? Того закону потрібно для того, бо часто автомобільні шофери підхмелюються, а описля повстають нещасливі випадки. Кожний раз мусіли лікарі наново стверджувати, чи те підхмелення було дійсно небезпечним і чи це воно спричинило нещастя, чи що інше? В законі береться під увагу і це, що деякі заправлені люди можуть більше випити, мати в собі більший відсоток алкоголю, проте бути менше небезпечними, ніж новики, які від двох чарок вже замотиличать собі голову.

АВТО ПОРАНИЛО СКРИПАКА КРАЙСЛЕРА.

НЬО ЙОРК. — Малий трок вдарив на відомого скрипака Фрица Крайслера як він переходив вулицю і тяжко його поранив. Крайслера в непритомному стані відставили до шпиталю. Там ствердили, що він має заломану шеечку. Першого дня його положення було дуже критичне, але тепер лікарі роблять надію, що він виздоровіє. Він має 66 літ.

БУДУВАННЯ ВЕЛИКОЇ БАЗИ В „ДЖОМЕЙКА БЕЙ“.

НЬО ЙОРК. — Департамент флоту закупив цілий майдан у Брукліні, „Флойд Бенет Філд“, разом з його гангарами. Департамент флоту задумує побудувати в заливі Джо-мейка величезну морську базу.

ПОСАДНИК ГЕЙГ ЗАПЕВНЯЄ СВОІХ ЛЮДЕЙ.

ДЖЕРЗІ СІТІ. — Промовляючи до 15,000 ветеранів старих воєн посадник Джерзі Сіті, Френк Гейг, заявив, що на випадок інвазії, будучи оточеним такими людьми, як ці старі ветерани, він легко виконає свої обов'язки охорони життя жінок і дітей свого міста.

НОВІ ІДЕЇ І ВИНАХОДИ.

ВАШИНГТОН. — „Ди Нешенел Інвенторс Кавнсил“, при департаменті торгівлі, заявив, що він дістає денно від різних людей по сто проектів і різних думок, як удішнити якість зброї, або будувати нові машини? Всі ці проекти, коли вони чітко і виразно описані, експерти беруть під увагу і багато з тих проектів і думок примінюється дійсно в виробі військових машин.

ЗА ОДНУ КОМАНДУ НА АТЛАНТИКУ.

ОТАВА. — В канадських колах є такого переконання, що патрулювання західної частини Атлантики, якого піднялась Америка, повинно опинитись під одною командою. Частинно це патрулювання виконують також канадські прибережні кораблі. А коли канадські й американські кораблі мають те саме завдання перед собою, краще буде коли команда над ними опиниться в одних руках. Бо в той спосіб тій службі можна буде надати більшого успіху.

СПРАВА КОНВОЇВ ПЕРЕД СЕНАТОМ

Цього тижня сенат візьме під увагу справу конвоїв. Сенатор Тобі добивається того, щоб під загальні наради конгресу піддати справу конвоювання. Він хоче внести резолюцію, на основі якої виразно було б заборонено президентови Рузвельтові уживати конвоїв. Та настрій серед сенаторів такий, що вони не дуже хочуть широкої дискусії в тій справі, щоб в нинішню напружену хвилю ще більше не ділити американської суспільної опінії, а також, щоб не заохочувати своєю нерішучістю держав „осі“ до нової агресії. Тому в сенатських колах є такого переконання, що внесок сенатора Тобі без ширшої дискусії перепале.

В колах, стоячих близько до Білого Дому, говорять, що президент на власну руку робив розшуки серед сенаторів, відносно їх опінії в справі конвоїв. Виходить, що 50 сенаторів є за конвоювання, а 45 проти.

НАРАДИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ПАЛАТИ

Цього понеділка розпочався в Вашингтоні зїзд американської торговельної палати, на який прибуло 2,000 представників з різних ділянок американського бізнесу. Представники мають на програмі провирити докладно теперішнє положення Америки і вглянутись у будуче, що чекає Америку під оглядом фінансовим і економічним? Вони, назагал, такого переконання, що нині економіка Америки стоїть на здорових підвалинах і що цей рік під оглядом бізнесу є найкращий від 1929, котрий, як відомо, був рекордний.

ВТРАТИ В ГОДИНАХ ПРАЦІ ВНАСЛІДОК СТРАЙКІВ

Національний союз промисловців подав до загального відома статистичні дані з яких виходить, що внаслідок страйків у перших трьох місяцях цього року американський промисел втратив поверх три мільйони годин праці. У тім числі половину творять ті години, які втрачено біля виробу військових продуктів. Вслід за тим згаданий союз домагався, щоб закон взаїмовідносин праці, який має в собі гострі клявузи відносно поступовання промисловців, був змінений так, щоб буди гострі клявузи і відносно поступовання юній.

ВУГЛЕКОПНИЙ СТРАЙК ТАКИ НЕ ПОЛАГОДЖЕНИЙ

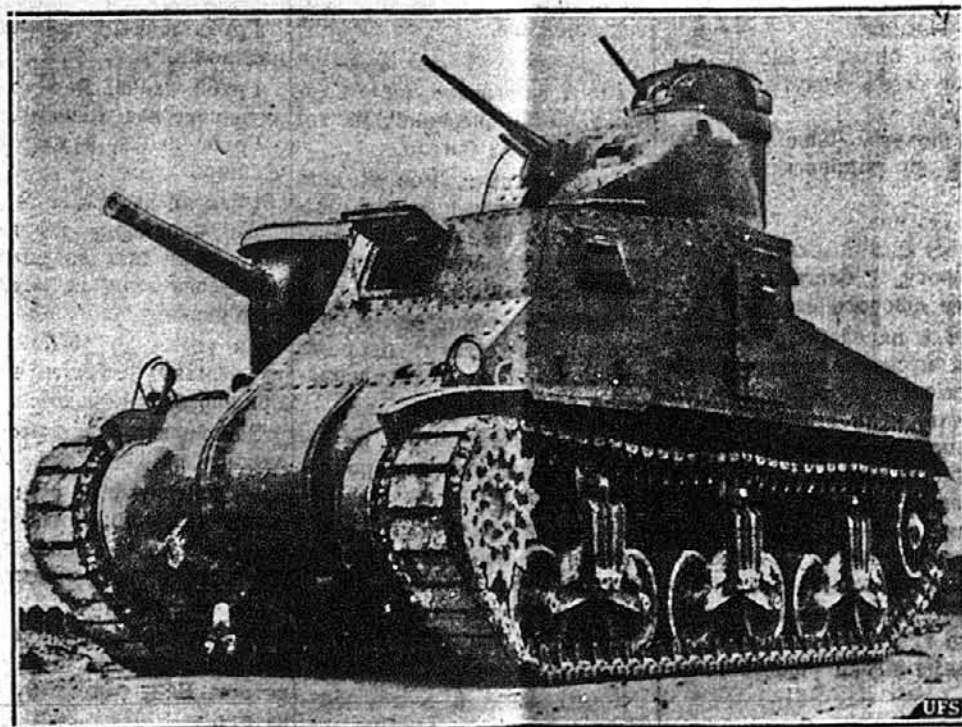
Страйк у копальнях м'якого вугля, що триває вже місяць, таки не полагоджений. Полудневі копальні таки не хочуть дати своїм вуглекопам по \$1.40 денної підвишки, а годяться дати лиш по \$1. Тепер в урядових колах очікують чергового кроку з боку президента. Його перший заклик, щоб копальні і робітники відразу приступили до праці, не дав бажаних вислідів.

СВАСТИКА ПОВІВАЄ З АКРОПОЛІСУ

Грецькі й британські військові чини покинули Грецію, коли вже дальша оборона краю стала безнадійною. Разом з ними перенеслися з Греції на Крету чи до Африки велика сила грецького й британського війська, щоб продовжати війну на інших фронтах. Щодо Греції, то антенське радіо, проголошуючи перший раз програму німецькою мовою, заповіло, що воєнна кампанія в Югославії й Греції являється для Німеччини скінченою. Коли ще де є яка стрілянина, то це є „чистка“ чи там „наставлення порядку“. Німецькі війська ввійшли до Атен, столиці Греції, серед повного спокою. Населення міста, що недавно обкидувало квітами відїжджаючих британських вояків, поводитись поправно, не виявляючи ніякого сентименту, ні за, ні проти. Всюди по вулицях міста панував повний спокій. Було видно мало людей, щоб приглядатись німцям, що займали місто. Перші німецькі вїддїли, що ввійшли до міста, відразу застромили свастику на високій горі, себто на славнім Акрополісі, що то був на протязі довгих століть свідком не одної такої інвазії. По заняттю Атен зараз поїздавалися теж і грецькі пристані. Німецька преса, пишучи про закінчену воєнну кампанію в Греції, підкреслює, що нігде не можна було натрапити німцям на британців, бо на фронті були самі австралійці й новозеландці. Це, як кажуть у Лондоні, пишеться на те, щоб відчужити Австралію і Нову Зеландію від Англії.

НІМЕЦЬКІ КОРАБЛІ НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ

Німецькі звідомлення згадують за частини німецької флотії, що мають знаходитись на Середземному морі й помагати німецьким летунам нищити британські кораблі, якими відбувається переправа британських і грецьких військ з Греції до Африки. Мабуть іде тут про ті малі субмарини і невеликі судна, що їх німці перевезли частинами до тих пристаней на Чорному морі, що є під їхньою контролею.

ДЛЯ ОБРОРОНИ. — Новий модель американського військового повзу, що його будують у фабриках Крайслера в Дітроїті. Такий повз важить 28 тон, має на собі одну 75-міліметрову гармату, одну проти-повзову гармату та два машинні крипи.

БРИТАНІЯ ПЕРЕМОЖЕ НІМЕЦЧИНУ ПРИ ДОПОМОЗІ АМЕРИКИ, ЗАПЕВНЯЄ ЧОРЧІЛ

ЛОНДОН. — Не зменшуючи ваги військових невподжень в Греції, британський прем'єр Вінстон Черчилль заповів, що Німеччина могла б виграти війну тільки на заході, але тут вона буде цілком певно переможена. Говорячи через радіо, Черчилль підкреслив значіння американської допомоги. Казав, що проти 70 мільйонів „зловбих гунів“ стоїть двісті мільйонів людей, що мають вже тепер повну перевагу на морі, а в короткому часі матимуть ще й перевагу в повітрі. Вони мають теж величезну перевагу в багатстві, в матеріалах. Вони продукують більше сталі, ніж решта цілого світу. А крім того ті люди рішені боронити поступу перед „злочинними диктаторами“ за всяку ціну. Британія, казав Черчилль, є тепер у далеко кращому положенні ніж була тому рік. Рішення Злучених Держав боронити води Західної Гемісфери, означає, що американська флотія буде тепер додатком до британської, поясняє Роберт Т. Пост. Допомога Греції, казав Черчилль, здобула Англії великі симпатії в цілому світі, зокрема в Злучених Державах. Знову допомога Америки не буде, казав Черчилль, диктована виглядами на зиск чи втрату, але виходитиме з морального сентименту. Про Африку сказав Черчилль таке, що там є всього до 30,000 вояків, та що ті малі сили доказали там чудес.

ЗНОВУ ПРО УКРАЇНУ.

ЛОНДОН. — Британський прем'єр заявив, що Гітлер може тепер поширити військовий терен на Іспанію і Африку. Він може піти на Туреччину, а навіть і проти Росії. Він, казав Черчилль, готов заняті північні поля України і нафтові Кавказу. Але, кудиб він не пішов, підкреслив Черчилль, він не уїде руки німцям.

ПОГОЛОСКИ ПРО УКРАЇНУ З ВІШІ.

ВІШІ (Франція). — Асоційтед Прес подає, що в дипломатичних колах постійно далі твердять, що найближчий крок Гітлера буде звернений в сторону України. Дипломати навіть твердять, що саме тому Совети стягають тепер найкращі військові сили з Сибіру на Україну. Ось той евентуальний рух Гітлера в сторону України пояснюють тим, що він змушений іти на Іспанію, щоб дістатись до Гібральтару й Африки. Та Іспанія виснажена і голодує. Не може тут нічого й Франція Петена, через яку будуть машерувати німецькі війська до Іспанії, бо й вона не має поживи. Значить, що заки Гітлер рішиться на наступ через Францію і Іспанію, він мусить заняти Україну, житницю Європи. Це означало б війну зо Сталіном. Та її, очевидно, не буде, якщо Сталін забезпечить Гітлерові довіз поживи з України договорами. Але й це означає, що контролі над продукцією і довозом булаб у німецьких руках.

АМЕРИКА БУДЕ СКОРО У ВІЙНІ.

ЛОНДОН. — Таке заповів Вернон Бартліт, член британського парламенту. Він також заповів воєнну британську тактику на найближчі часи. Виходить, що британці будуть відступати в порядку, поки не надійде повна американська допомога.

АМЕРИКА ПО СТОРОНІ БРИТАНІ.

КЕЙП ТАВН (Африка). — Ген. Смутс, прем'єр Полуднево-Африканської Юнії, заповів, що Америка піде до війни і буде боротись по стороні Британії.

ВІЙНУ ВЕДУТЬ КАПІТАЛІСТИ, КАЖЕ МОСКВА.

МОСКВА. — Комуністичний Інтернаціонал видав відозву з нагоди наближаючого першого травня. В ній визнається робітників усіх капіталістичних країн, щоб об'єдналися проти воєн, що викликає капіталізм. Далі кажеться також і про те, що Америка шораз далі дає себе втягати у війну. У зв'язку з тим пишеться, що американські комуністи, що працюють проти того, щоб Америка ішла до війни, працюють „у справжнім інтересі американського народу“.

В ІТАЛІЇ ДАЛІ АТАКУЮТЬ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ.

РИМ. — Юнайтед Прес подає, що в італійських газетах далі є повно нападів, звернених проти президента Рузвельта й американського уряду. Закидується їм, що „вони завинили катастрофу Югославії й Греції“, бо заохочували їх до опору. Далі Гайда пише, що в Америці нема демократії, бо президент Рузвельт виступив проти полк. Ліндберга за те, що „він має інші погляди ніж торговці війною“.

СУЕЗ НА ЧЕРЗІ.

РИМ. — Якщо буде так, як заповідають в Італії, то найближче німецьке воєнне потягнення буде звернене в сторону Суецького каналу.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.
За оголошення редакція не відповідає.
3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. "Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ШУМОВИННЯ ПРИ "РОБОТІ"

Наближається у нашому громадсько-організаційному житті час, коли є змога великим шаром зорганізованого американсько-українського громадянства провирити законним способом навіть і громадянсько-політичну працю тих осіб, що поставлені на чолі наших провідних установ. Маємо тут на думці в першу чергу конвенцію У. Н. Союзу, себто тої організації, для якої наш часопис являється урядовим органом. Значить, що є отсе нагода для людей доброї волі виступити чесно, отверто, явно за заввагами чи критикою діяльності згаданих осіб. Це є навіть обов'язком таких людей сказати, що добре, якщо так є, або назвати злим те, на що організація, чи її провідники не домагаються. Добро наших організацій і чистота нашого народного життя навіть вимагають, щоб так було. І цілком певно так і буде на наближаючійся конвенції У. Н. Союзу. Делегати, яких буде понад чотири сотки, матимуть цілком певно повну нагоду висказати свої думки, а крім того, по провіренню діяльності, давати вираз довіри чи недовіри тим, яких діяльність провірювано.

Та інакше представляється ось та справа, коли хтось поступає в незаконний і нечесний спосіб. А так поступає той, чи може ті два чи три, що розіслали анонімне письмо, затитуловане „До делегатів на XX конвенцію Українського Народного Союзу“, а підписане „Група членів У. Н. Союзу і делегати на XX звичайну Конвенцію У. Н. С.“. Особливо нечесне є тут ще і те, що для баламучення делегатів і громадянства подано на коверті адресу дому У. Н. Союзу, з чого міг би дехто вносити, що ця відозва вислана кимсь, що працює в У. Н. Союзі чи „Свободі“.

На того роду пашквілі не зверталиб ми ніякої уваги, як це робили і в минулому, якби не ті важкі часи, в яких тепер живемо і якби ті делегати, що такі письма одержали, не просили нас, щоб згадати за те в пресі й таким способом людей остеретти, щоб знали, з якого джерела такі письма виходять.

Отже заявляємо, що одно певне, що з чистих і чесних рук ось такі відозви не виходять. Ні з таких, що мають на серцю добро наших організацій, добро Америки чи українського імені та української справи. Це виходить з рук тих невідповідальних амбітників, що й давніше послуговувались подібними методами, думаючи таким чином дістатись до проводу в нашому житті. Це ті самі, що помагають найтемнішим силам кидати різні плями на українське життя в Америці, зв'язане з справою допомоги визвольним змаганням українського народу в Європі. Вони добре знають, що не зможуть таких наклепів на Конвенції відвигати; бо за ними нема й крихітки правди. Тому теж не мають відваги підписати свого імені під тими зловними брехнями, обчисленими тільки на те, що може хтось знайти, що його такі брехні залякають, що дасть їм віри. Та таке поступовання — це в теперішню пору — є злочинне. Так треба до нього ставитись і так його треба розуміти. Це робота — шумовиння, а ніщо інше.

ВОЛОДИМИР ТАТОМИР

НА ПОДІЛЬСЬКИХ ЛАНАХ

Оповідання з часів визвольних змагань.

(10)

Слобідка виряджала і своїх хлопців у повстанці. Тепер вони з радістю збиралися. Повитягали зброю з льохів, із ям, в садах шепіт, сльози, вриване відстріли, відчистили, що викинулася у світлі місяця. Хто мав доброго коня, брав під сідло, а решта — пішки.

Віджили і старі при молодших. Раділи, як краще проборитися непомітно лісами. Пригадували знайомі стежки, пахали в руки мішечки з харчами.

А молоді невтомні — вжеб ішли, їх жеде охота помірятися із стокрот сильнішим ворогом. Ще до сходу сонця їм бути слід у Виниці. Їм треба кінце помігти галичанам здобути її, викурити червоної.

Посип їх вів! Вони були горді, що в них не-або-який отаман.

Місяць світив ясно; тінями розцвілих вишень кидав по зеленому, запашному саду. А в садах шепіт, сльози, вриване ридання...

Посип у повній зброї, біля нього Ярина. Біда, біда, не-або-який місяць рум'яніє з лунів укрив.

— Я йду, Ярино! Та я, серце, на завжди при тобі!

Ярині жалі роздирив груди.

— Я вернусь, кохана! Заспокоїся! Може вже й завтра буди тут, як добре справимося.

Але заспокоїти дівчини не вдалося. Йому самому, як тяжкий камінь давила журба груди.

— Не побачити мені вже тебе, соколе ти мій!

— Я вернусь, серце!

— А мені так тяжко, так тяжко... Здається на завжди прощаємося...

РЯТУЙМО ЧАСОПИС, ПОКИ МОЖНА

Хто читав статті про важливий стан американської преси, так той, що пишеться англійською мовою, як і тої, що вживає якоїсь іншої мови, не може з того робити висновку, що газети на це нічого не роблять. І наша газета теж не з тих, що приймає удари, які на неї сипляться, спокійно, лежачи, нічого на це не роблячи. Наша газета робила й далі робить заходи, щобий вийти з трудного фінансового становища. І робила їх на всі боки.

Передовсім заряд дивився за те, чи не можна зменшити видатки на матеріали. Він шукає, чи не можна би набути якийсь матеріал дешевше, але тут він не може зробити більшшої ошадности, бо головний матеріал, яким папір, не продається в свободній конкуренції. Ним торгує властиво одно підприємство, і хто від нього не купує, паперу дістати не може. Якійсь час тому появилася була можливість купувати папір дешевше з прибалтійських країв, але можливість війни остерігала заряд братися за цей засіб, і ця обережність показала виправданою. Нині ми можемо бути раді, як папір маємо та будемо далі діставати без дальшого збільшення ціни.

Зменшення видатків на робітників, навіть якщо таке було оправдане, не можливе, бо заплата для друкарських робітників є обнята умовою з Радою Робітничих Відносин. Збільшення продукції праці вимагає передовсім вкладу на нову машинерію. Робітник може поправити продукцію хіба тоді, як машинерія працює добре.

Через нинішні обставини, через зменшення кореспонденцій з краєм, зменшення оголошень, теперішні редакційні сили й при „Свободі“ і при „Юкрейніан Віклі“ є перепрацьовані й, якщо їх число не буде збільшене, вони будуть певно один за одним далі заломлюватися.

До того редакційного робітника треба вважати фаховим робітником і як такого управління прийняти до такої заплати, яку побирає фаховий робітник.

Заходи коло приєднання більше оголошень американських фірм розбиваються об їх політику давати оголошення передовсім до місцевих газет і то найрадіше до газет з великою циркуляцією. Збільшення великого числа членів від обов'язку передплачувати часопис мусіло часом відбитися на оголошеннях. Число оголошень українських народних підприємств, що було все

дуже важною основою чисто українського рекламного бізнесу зменшилося зо занепадом українських імпрез під впливом подій в Європі.

Збільшити приходи з друкарських робіт було би можливо лише тоді, якби наша друкарня була в місцевості, де є більше нашого народу, ніж є в Джерзі-Сіті. Коли запроваджено щоденне видавання „Свободи“, друкарня мала гарний правильний прихід кожного року з друкування календаря, що був обов'язковий для 30,000 членів. Нині календаря вільним продажу не можна продати понад 2,500 примірників, що цілком не поплачується, ба навіть книжки, що була „найкращим купном“ в українській книжковій торгівлі в Америці, не можна було продати більше, ніж 3,500.

Через це й прихід з книгарні не може запомогти видавництва. Стара імміграція читає нині українських книжок щораз менше. З перерванням довозу нових книжок зо старого краю правильні читачі не мають уже що читати. Американський ринок для українських книжок замалий, щоб виправдати друкування книжок в Америці на більшу скалю. Англійські книжки про українські справи, що їх видають різні українські встанови, молоді українського роду бере хіба, як дістає даром; це книгарському обороту не може.

Число передплатників, що не є обов'язки переплачувати як члени У. Н. Союзу, дещо зросло, але з огляду на зацікавлення наших читачів справами старого краю та з огляду на зрівняння правильних зв'язків зо старим краєм через війну значнішої поправи в цьому не можна сподіватись. Англійський додаток таких передплатників просто не має і ледво чи буде можна цього сподіватись.

У таких ситуаціях часописи звичайно рятують тим, що піднімають передплату. Цього „Свобода“ зробити не могла без рішення конвенції. Це була би правильна і природна розв'язка справи, бо передплата на „Свободу“ була встановлена, коли „Свобода“ побирала правильно передплату через У. Н. Союз від усіх членів Союзу, коли від передплати просто ніхто не був звільнений, коли бізнес з книгарнею, принагідними роботами й оголошеннями, був найкращий і коли ціна на матеріал й роботу були далеко нижчі (коли не було наприклад соціального обезпечення). Лише ті обставини оправдували

— Не турбуйся, Ярино! Я вернусь скоро!
Останній поцілунок, останній погляд, тужний до болю, і — пішов.
— Йосипе!
Хотіла бити, — ще хоч одніське слово почути з коханих уст.
Не почула. Лише тупіт кінських ніг відбився в нічній тиші.
— Йосипе!
Хрест святий післала за ним у дорогу, і багання німі, і скарку дівочого серця.
Але й ця слабкість дівочого серця мусіла незабаром перетопитися в неї в бажання перемогти, коли згадала, кілька вже покладено трупів, кілька вже впало жертв. Тому мусіли замовкнути почування туги за милим, вони заховалися десь у найглибший куток серця, його виповнила щертв жажда тої останньої великої перемоги, по якій життям людей володітиме тільки радість і щастя.
І заспокоїлася Ярина...
Як повстанці проїжджали попри дім Пшеборського, за

30 СОВЕТІВ

Професійні спілки на послугах московського імперіалізму.

Спілки ці з відповідними робітничими організаціями поза межами СССР нічого спільного не мають, тому й советських центрів не прийнято. Спілки ці служать звичайними знаряддями визиску і поневолення перед усім чужонаціонального робітництва СССР, особливо тепер, в часі війни. Це можна виразно бачити і з справоздання про наради XI загальних зборів Всесоюзного Центрального Совета Професійних Спілок видрукуваного в „Ізвестіях“ з 29. березня. На порядку денних цих зборів стояли дві справи: Праця професійних організацій над виконанням народньо-господарського плану 1941. р., та бюджет їх на поточний рік, з доповіддю в цих

встановлення передплати так низько. Що вона була й є низька, видно хоч би з порівняння з передплатою за щоденник в Галичині. Газета, поставлена на здорових бізнесових основах, мусіла мати можливість жадати від своїх читачів більшої передплати, як через воєнні або інші обставини кошти видавництва побільшались або приходи її зменшувались.

Колиб це не було можливим, а газета мала би ще далі виходити в таких самім обемі, то треба би обнижити газеті рент, який вона платить У. Н. Союзу (У. Н. Союз міг би есентуально одержати частину цієї втрати в цей спосіб, що міг би перебрати на свої потреби частину убикацій, що їх досі займала „Свобода“).

Колиб це показалося неможливим, або якщо це з часом показалося нецелесильним, тоді „Свобода“ не мала би іншого виходу, як зменшувати сво видавництво, себто виходити менше разів, як досі.

Ці факти й міркування подається до відома нашому громадянству з повним підчеркненням важливості положення нашого часопису. Серйозність цього положення тут не прибільшена. Факти з американської преси, хоч куди краще ситуюваної від чужинецької, вказують, що загроза вже неминуча та що всі ми, що „дорозимо українською пресою, робітничою пресою, читачі й члени У. Н. Союзу мусимо доложити всієї найсерйознішої застанови й всіх можливих зусиль, якщо ми маємо вивести наш часопис з критичного положення й його вдержати при житті.

— Ви банди повстанські заводити-здумали?!
— Постріляємо як собак!
— Вам України захотілося?!
— Пострівайте! Пождіть!

Груба лайка, і свист нагаїв і номілів.²⁴⁾
Груба лайка, й безсоромне знущання над жінками.
Груба лайка, й удар ножем у спину.

І так до вечора.
До примірку вганяли по селу, доки всіх до одного не поперевазували, не позамикали в церкві.

Як упали до Мусія в хату, до першого, що ступив перед Яриною, був Копачов.

Задоволено, переможно посміхнувся.
— Тепер уже не втечеш, за-пекла хахалю! Хотів тебе за товаришуку, за жінку колись узяти — та тепер віддам своїм „ребятан“ у вітху.

Ярина мовчала; лише кутки уст дрижали, очі палали вогнем. Вона рішена була вже на все.

(Дальше буде)

²⁴⁾ Шомпол — прут, що ним забивають набій у дулю.

справах виступив постійний голова Спілок Шверник і заявив між іншим, що „ЦК-Спілок і їх фабричні комітети провадять соціалістичні змагання по підприємствах в спосіб бюрократичний, формальний і канцелярський...“ Приклади цього наводиться як звичайно в таких випадках голочно і передусім в Україні.
„Представники ЦК профспілок виробу тяжких машин були часто в Горлівських заводів, але вони не звертали уваги на те, що виробний план тут недовиконується, хоч майже 90% всіх робітників охоплено соціалістичними змаганнями. Причиною цього є те, що справжнє кермування тут заступлено галасливою парадністю...“
„ЦК союз робітників автомобільного транспорту півдня (отже знов України) виробив інструкції відносно контролю над видатками з фонда зарібітної платні, які мають 23 сторінки тексту, 55 розділів, 154 точки і 21 сформулювання. Цей твір канцелярської творчості містить в собі цілу купу цілком незрозумілих приписів, які можуть лише запутати чинність профспілок...“
„Профсоюзи дбають про те, щоб норми праці були виконані і перевиконані...“ Отже професійні спілки, завданням яких є боронити інтереси робітництва, кермують в СССР поспіаки московського уряду і погоничі робітництва.

„Нове в колхознім русі“.
Під цим гумористично-цинічним титулом уміщено в „Ізвестіях“ з 29. березня велику статтю (фейлетон), де з безглуздою чи удаваною наївністю розписується про нові „добродіїства“ колхозного ладу, а зокрема про „додаткову платню колхозникам“ яка є, як відомо, „привілеєм“ самої лише України. Говориться в статті між іншим наступне:
„Грошовий прибуток всіх колхозів СССР в 1939 вивисив понад 18 мільярдів рублів. Розподілено його в наступний спосіб: податки і побори — 9%, зворіт позичок на вклади капіталу — 3.5%, витрати на потреби робітництва — 21.5%, адміністративно-господарські видатки — 1.5%, відчислення на культурні потреби — 3.4%, на доповнення неоподаткованого фонду — 14.3%, оглата від днів праці колхозників — 47.2%...“
Отже понад половину того, що витворює своєю працею колхозник, забірає собі в тій чи іншій формі московський уряд формально, фактичнож значно більше, з огляду на зникаючу купівну вартість паперового рубля. Дійсно розміри московського визиску виявляються властиво при „розподілі“ збіжжя і бобових яри, який відбувається в наступний спосіб:

„Обов'язкові постачання державі — 14.3%, оплата Машиново-Тракторних Станцій туюрою — 19.2%, зворіт позиченого насіння — 4.4%, вилучення в неперушній фонд насіння і обезпечення — 18.2%, вилучення на неперушній фонд годівлі і обезпечення худоби — 13.9%, відчислення до фонду обезпечення старих і дитячих заборонки — 0.8%, інші видатки — 2.7%, оглата днів праці колхозників — 22.9%...“

До цих красномовних цифр нема властиво чого додати. З огляду на те, що колхознику в колхозі фактично нічого не належить, не дістає він в дійсності навіть третини того, що витворює своєю працею. Сталінізм зробив справді дуже поважні доповнення й до марксизму й до лєнінізму!

В якій мірі Україну й інші південні чужонаціональні республіки визискується більше ніж московські землі, видно вже з того, що майже виключно на півдні управляється так звані технічні рослини, себто цукрові буряки, тютюн, бавовняк, олійні культури і т. і. за які колхозникам платиться не збіжжем, а безвартними папірцями. Але спеціально для України і цього визиску ще замало. Тому тут запроваджено „додаткову“ платню, яку колхозник може дістати лише вивиком, наслідком поважного підвищення виробної норми, а разом з тим зменшено пересічну платню. Про „добродіїство“ цих „премій“ часопис лише: „Вже давно і з великим успіхом діє система додатків, колхозним робітникам на технічних культурах та кращим учасникам скотарських бригад. В Запорізькій області наприклад 21% всіх колхозів дістали додатки за перевиконання плану поставлення технічних культур і 32.4% їх дістали за перевиконання плану державного закупна, разом 5.8 мільонів руб. В Дніпропетровській області відповідні цифри вивисють 29.2% і 23.8%, разом 3.7 мільонів руб. В Криму ці цифри вивисють 5.8% і 7.2%, разом 2.5 міль. руб. Крім того колхозники виробили таким робом Запорізькій області в 1940 р. 2.7 мільонів днів праці, в Дніпропетровській області 3.2 міль. днів і в Кримській АССР 688,000 днів праці...“

Оскільки мізерні в дійсності ці цифри, можна легко зрозуміти, коли зважити, що кожда з означених областей має від 1.5 до 2 мільонів колхозного населення. Отже на особу припадає 2—3 рублі і кілька днів праці, за які платиться пересічно якісь 3 кільограми збіжжя. Отже доводять „Ізвестія“ властиво те, що хотіли заховати, а саме, що додаткова праця на Україні має бути наскрізь примусовою, а „додаткова“ платня новим засобом визиску. Стиль ки „нового в колхознім русі“:

Грузія не любить телеграфу.
„Ізвестія“ з 27. пишуть під титулом „Карність при телеграфі“ між іншим наступне:

„В минулім році Тбілісі (Тіфліс) доставив 24% всіх телеграм з опізненням. Лихо є в тім, що при телеграфі нема карності. Тих телеграфістів, що не приходять на роботу чи спізняються, карється, а тих, що приходять своєчасно до бюро та виключивши апарат лягають спати, пошисається без кари. Майже що дня урядовці не відповідають годинами на телеграфічний заклик, чи відповідають, що телеграми перебрати не можуть, в Коспі, Поті, Боржомі, Ахалкалаки, Горі в обласнім осередку Південно-Осетинської автономної області та по інших містах. А в телеграфній централі лежать годинами сотки телеграм. Диспетчери та начальники черги в Тбілісі не маючи змоги докликатися телеграфіста до апарату, телефонують до поштового уряду і благають його прийти до апарату. Буває, що й в пошто-вім уряді ніхто не відповідає, тоді звертаються до районної міліції і прохають її знайти телеграфіста та відпровадити його до апарату. Протягом лише самого лютого мав центральний телеграфічний уряд в Тбілісі 692 телефонічні розмови цього роду, які коштували державу 3,400 руб.“

Грузини мають властиво цілковиту слухність, коли мало цікавляться телеграфами, від яких нічого доброго не чекають. А поза тим треба сподіватися, що військовий телеграф в СССР працюватиме не краще цивільного.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ ІМІГРАНТИ В КАНАДІ

(З канадського часопису „Українські Вісти“).

В Гретні мав я вже знайомих. Також мій перший брат Михайло Єліняк перебував тоді там. Коли я прибув до Гретні з жінкою й дітьми: Марією, Федором і Магдою, то знайомі дуже нами втішилися. Бо передше вони не хотіли мене з Гретні випустити й думали, що я вже до Канади не верну. Але я їм сказав, що їду по жінку й дітей. Однак вони не вірили, щоб я вже був жонатий й мав діти. Тепер, коли побачили жінку й дітей, то з радости принесла жінка Лейви мій жінці, смальцю, мішок мукі і всього іншого до їди. А я тимчасом нанявся до німців пасти громадську худобу. Давали мені на рік грошіми 80 доларів, а збіжжям 80 бушлів пшениці й 40 бушлів ячменю. На цій службі перебував я 4 роки в Гретні. Заробив депо гроші.

Тепер я задумав пошукати за землею. Німці, коли довідалися про мій намір, почали за мною жалувати. Вони були з мене вдоволени, бо я їм щиро працював. Я хоч малий був, але до праці цікавий. „Чого відіжджаєш звідси — питається — тобі тут хороше між нами жити“. Я їм відповів: „Мені між вами хорошо, але мені треба пошукати для себе землі й тому я між вами не можу бути“. Сказав мені один із них: „Ти будеш великий хазяїн!“ Мій брат Петро вже фермерував, коло нинішнього Чипмену, а я взяв собі землю коло него.

У Відні я замовив собі гару, що коштувала мене \$40. Там запакував до неї дві корови, 30 курок, віз за \$29, плуг за \$12, 12 мішків мукі, 8 шнурів і трохи полотна, що його жінка накупила для дітей. В Гретні народився син Іван, що його я по році охрестив за границею у якогось римокатолицького священника, а миропомазував могого сина вже на Восток в Альберті. Строчкий, Коли приїхав я до брата Петра на Чипмен, то він поставив на мій фармі тимчасову буди й накрив її зверху дерюшками. Я зараз забрався до будови хати. В день возив із ліса дерево санками, а вечором їх наплавляв, бо вони були моєї роботи й часто псувалися. О, Боже мій, що то ми в перших роках набувалися! Але жінка була мотна, то робота йшла.

Коли я приїхав до нинішнього Чипмену, то я вже застав церкву на Стар. Будували її майже Небілівці. Іван Пилипівський возив дерево, мій

брат Петро з Чипмену й Мих. Романюк з нашої околиці. Майстрові за будову заплатили 300 доларів. О, Боже мій, як то ми всі тішилися тою першою церквою на Стар. А відтак зачалася тяганина по кортах за цю церкву, бо записали її на тростістів. Я сам мусів заплатити нашому оборонцеві \$10, а там нас тоді в Мондері було много. Михайло Романюк заплатив Павлові Пасемкові \$50, щоб його вже більше не тягали по кортах. Іван Старко старий заплатив до 18 соток. А деякі потратили в процесі по фармі й дві. Вкінці процес опинився в Лондоні й греко-католицької програли. Бо недобре від початку записали церковний маєток.

Отця Нестора Дмитрова не пригадує собі. Чув я від людей, що біднував. Мешкав у якогось протестанта. Продав своє футро й виїхав до Злучених Держав. Знав я о. Заклинського. Відправляв у мій хаті 3-4 рази. Але й він по році виїхав. Отець Жолдак, мав лише раз відправу у хаті Пасемка. Отець Строчкий перебували стало у хаті Данчука й правили часто у Сопка й Івана Старка. За о. Філасом люди дуже банували. Потішали й мене, кажучи: „Єліняку, Єліняку!“ Не журіться! За кілька літ то все інакше в Канаді буде“. Боже мій, Боже! Як люди за ними плакали. А воїх потішали: „Не плачте, не плачте! Священники короткіє з краю прийдуть“. Отець Пилипів правив у мій хаті 4 роки. Відколи приїхав о. Крижановський в наші сторони — настав спокій.

Тепер я перебуваю у сина Івана. Часто заходжу до сина Петра й зятя Ів. Старка. Найбільше в знаки далась мені праця. Сонце не знаходило мене в ліжку. Залив у довгі коли синам купив один кводер, другий... Але тому, що колись худоба була дорожа, то поволи посплачував довгі. Колись любивався в годівлі худоби. Але відтак ціна впала. Корову вартості \$140 мусів я продати за \$8. Тепер мешкаю в сина Івана. Всі вибираються на фарми до роботи, а я вже зостаю вдома коло дітей, трохи ходжу коло курей і безрог, напоїмую „води“, подивлюся, поплачу, бо я вже неждуваю, як колись. От і нині. Я бувби пересидів вдома. А так ласка небесна. Отці привезли мене до себе. І я мав нагоду бути вчора й нині на відправі.

(Кінець).

Конвенційні Проекти

[21]

Товариство ім. Тараса Шевченка, відділ 64. У. Н. Союзу в Петерсон, Н. Дж., подає під розвату конвенції такі точки:

1. Щоб відділові урядники були плачені з головної каси У. Н. Союзу.
2. Тим членам, що позичають гроші в У. Н. Союзі на їхні грамоти, щоб знизити відсотки.
3. Щоб У. Н. Союз оплачував відділове листування і посылки грошей.

4. Як можна, щоб У. Н. Союз помагав відділам покривати бодай частину розходів, які вони мають за винайм саль на їхні збори.

5. Щоб членам у клясах Т. О. давати більшу дивіденду.

6. Щоб вибрати до головного уряду і молодих людей.

Василь Матійчук, предс.;
Сергій Винавський, касієр;
Іван Бурій, секретар;
Антін Зелінський, делегат.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КРИВДА ЛЕМКІВЩИНИ — ШКОДА УКРАЇНИ.

Найбільшою здається мені кривдою Лемківщини окрім її поневолення була та, що її сини, які мали досягнути освіти, оставляли її й розізділились не тільки в Україні, але й поза її межами, а там вчили інших, а не тих, яких повинні були вчити там, де вирости і звідки виїхали. Лемківщину оставляли, як сироту, але не саму, а з ворогами і на радість їхню. Землі Лемківщини були найскорше поневолені з всіх земель України. Вороги України гибли Лемківщину, мадяризували і польонізували. Тяжко було жити у поневоленій Лемківщині за весь той довгий час, а при кінці дев'ятого століття селяне Лемківщини почали виїждати в Америку і в Славонію замислю переселитись зо сіл, у яких було тісно, до міст, які були в чужих і ворожих нам руках, так як того вимагав інтерес української нації. Так було, але так не повинно було бути. Визначні лемківські діячі, які виїждали з Лемківщини повинні були бути: апостолами і сторожами Лемківщини і не допустити вовків, що в овецькій шкірі підходили до лемківських кошар.

Ми всі, лемки й лемкині, що пізнали, що ми є синами й доньками України, знаємо, що наша Лемківщина не є такою, якою ми її бажемо видіти та якою вона повинна бути. Цебто такою, щоб її сини і доньки знали назвати себе так, якими вони в дійсності є і якими були наші батьки, діди і прапрадіди. Бо всі вони були дітьми Великої Української Родни, з якої і ми походимо. Наші предки обороняли Лемківщину перед ріжними ворогами, своє життя у боротьбі віддавали і зуміли її оборонити, щоб її не втратили. І хотий український нарід не є ще вільний і не має своєї держави, то проте він в більшості таки далі живе на рідній, прадідній землі, а в скорому часі визволиться з неволі і створить свою державу.

Про національну несвідомість наших лемків й лемкині знають наші брати та сестри з інших земель України. Але ту справу вони часами переборшують і тим самим вони лемків й лемкині кривдять — їх понижують. Бо мало знати одне, бо ще треба знати друге. А іменню: Треба знати всі ті причини, які склалися на поневолення Лемківщини.

1. Лемківщина давно вже є поневолена і поділена монголами і ляхами. 2. Лемківщина знаходиться в трикутнику зо своїми трьома сусідами-ворогами; з північного заходу з ляхами, з півдня з монголами, а зо заходу зо словаками. 3. Лемківщина є одна із бідних частин України. 4. Лемківщина була оставлена на ласку заїдам-катам, бо її сини виїждали з Лемківщини в інші частини (більші осередки Украй-

ни), а навіть на чужину вчити інших, а в Лемківщині вчили по своєму, ті, які поневолили її й ще інші агенти, які були прислані іншими державами, щоб наші наріди розізділювати і його в темноті тримати. Всі вони робили те, що їм того потрібно було.

Те все, що є повище сказане, є дійсною правдою, Лемківщині великою кривдою, а Україні великою шкодою. Для підстави повижого сказаного хай посвідчить: „Ілюстро-на Історія Лемківщини“ Юліана Тарновича, що була друкована й в „Свободі“. Там сказано, що „Лемківщина — в порівнянні з другими українськими землями видала багато духовних і світських діячів.“

Там є поданий теж і список, хто звідки виїшов, а де зайшов-виїхав. Ті діячі повинні були працювати, як не всі, то хоч більшість із них, в Лемківщині і позайомити лемків з такими велитнями України, якими були Шевченко, Франко та інші. Тоді Лемківщина не булаб осталась позади інших частин України, а як настав 1918 рік то історія України булаб інакше записана, як вона є. Лемківщина булаб дала таку силу на оборону України, що південно-західні межі її булиб забезпечені.

Хто ще не знає сили Лемківщини, то ще її пізнає. Прецінь досі Лемківщина була в безвихіднім положенню:

1. В руках ворогів. 2. Не мала своїх провідників, які повинні були бути в Лемківщині.

А прецінь її сили у слушний час зірналися і боролась та вмирили за визволення усіх земель України. Боролась в рядах Української Армії та в дома. Лемківщина боролась з ворогами хотий замало було тієї сили, якої треба було для оборони Рідного Краю — України. Ось що пишеться у згаданій історії: „В рядах боєвих відділів 1. Полку Українських Січових Стрільців, як вірні сини України виступали воїки лемки, з глибокою вірою в серці в повну перемогу нашої слушної справи“. Дальше слідує список стрільців, хто й звідки, та хто помер, де та коли.

Завдяки сильній і твердій українсько-козацькій волі лемки й лемкині задержали хотий не цілу Лемківщину такою, якою вона була перед тим, бо її „обскубили“ наші вороги, але таки задержали, бодай половину і не дали її ворогам „зісти“. А в будучині українська Лемківщина має відродитись-воскреснути ася, враз зо всіми землями України.

Ще є лемки й лемкині, що живуть на вільній американській землі, які ще не пізнали себе і не знають, що всі ми є українці й українки та сини і доньки України. Тут за морем заїдам-катам, бо її сини виїждали з Лемківщини в інші частини (більші осередки Украй-

АМЕРИКА ПОМАГАЄ СТАЛЕВОМУ ПРОМИСЛОВИ БРАЗИЛІЇ. Американський уряд дає Бразилії позичку в сумі 20 мільонів доларів на розвинутиє сталевому промислу. На світлі конференції в цій справі, в конференції взяли участь: американський амбасадор Кафері, бразилійський президент Варгас і Пірсон, президент експортного банку.

ФОНД РЕКОРДОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

(Виказ число 6)

За почином Українського Конгресового Комітету наспіли далі оці датки і замовлення на рекордування української пісні у виконанні хору проф. Олександра Кошиця:

Збірка з нагоди річниці 59-го відділу Союзу Українок Америки, Болтимор, Мериленд, даток	\$ 5.00
Збірка на зборах відділу 51 У. Р. Союзу, Сисеро, Іл., даток	11.00
Збірка на хрестині у гр. Мирослава Трипелюка, Нью-Йорк, Н. Й., даток	5.50
К. Качмарова, Ст. Пол., Минн., замовлення	10.00
Андрій Турко, Оліфант, Па., замовлення	10.00
Збірка на срібнім весіллі у гр. Анни і Степана Пограничних, Елизабет, Н. Дж., два замовлення	20.00
Юрій Шумовський, МекКіз Ракс, Па., замовлення	10.00
Григорій Боечко, Брукліни, Н. Й., замовлення	10.00
Іван Микитка, Джерзі Сіті, Н. Дж., замовлення	10.00
Дмитро Братусь, Рочестер, Н. Й., замовлення	10.00
Передтим проголошено	1,009.48

Разом \$1,110.98

Зо замовлень, які наспіли дотепер, у виказі подані тільки ті, що заплачені готівкою. Хто прислав замовлення без грошей, того прохається прислати належитість за десять рекордів (20 пісень) в сумі \$10.00. Конгресовий Комітет гарантує замовляючим, що вони одержать замовлені рекорди, або зложена ними сума буде їм повернена в цілости, якщо через брак відповідної кількості замовлень виконання рекордів не буде можливе.

Кому так вигідніше, той може пересилати датки чи замовлення також через канцелярію заможгових організацій або редакції їхніх газет. Касієр Конгресового Комітету видасть посвідки на такі посидки після доручення йому грошей.

Степан Корпан,
касієр Українського Конгресового Комітету

годи навчитись у ріднім краю. Ми, що пізнали світло правди, повинні його понести між братів і сестер, що не знають, що вони-потомки славних козацьких прадідів.

Ми лемки й лемкині не повинні бути у хвості, а на переді, бо Карпатська Верховина є одна із тих частин України, яка родить здоровий мозок. Тільки треба його розвинути і використати для України. Так, а не інакше повинно і мусить бути.

Першим раз на завіди з байдужністю. Не дозволямо в байдужчині нікому, щоб з нас посьміявся. Ідм повним кроком вперед, як нам лицеве їти. Нам може заперечити того і заборонити тут у вільній землі? Ніхто, а хіба тільки наша байдужність, наше вперте ліниство. А так не повинно бути! Отже хто з нас почувается лемком й лемкинею, будьмо гідними і вірними синами й доньками своєї поневоленої Української нації і своєї батьківщини України. Праймо до її визволення, а воно певно приїде.

Василь І. Челак,
Торонто, Онт.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЇ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Ювілей в честь О. Кошиця.

Заходом хору Народного Дому, при співучасті хору парохії св. Йосафата, відбувся в нашій громаді дня 5. квітня ц. р. ювілейний концерт, в честь 45-літньої музичної праці нашого діригенті і композитора проф. Олександра Кошиця.

Концерт відбувся в галі Народного Дому при Джозеф-

шиця. Оба хори від зібраної публіки одержали рясні оплески.

Головний реферат про хорову й музичну діяльність Олександра Кошиця виголосив бувший член капелі Кошиця і бувший діригент рочестерського хору та мандолінової оркестри, а теперішній діригент хору парохії св. Киріла і Методія в Оліфант, Па., п. Лев Сорочинський.

Остання частина програми складалась з пісень виконаних обома хорами разом, які виконали шість пісень. Підчас зупинки на сцену являється сам ювілей проф. Кошиця. Посипалась буря оплесків. Пання Дорофтей виголосила перед усталеними хорами, привним на сцені проф. Кошицем і цілою публікою привіт, вручаючи ювілейові накінець ювілейний дарунок. По тім прийшов до слова сам ювілей і виголосив щирю, зворушливу і глибоко навчальну промову, в якій порушив значіння нашої пісні і цілого народнього мистецтва. Знов буря оплесків нагородила щирі слова ювілята. Далі почалась дальша програма, в якій зєдинені хори, раз під проводом діригентки панни Дорофтей, а раз під проводом Лавріва, виконували ріжні пісні. Пан Лаврів опісля зложив ще привіт ювілейові в імені отця парохії Турули, що з важких причин не міг бути привним. Останні дві пісні злучені хори виконали під проводом п. Льва Сорочинського з Оліфанту, Па., закінчуючи українським національним гимном.

Концерт зробив на привних велике вражіння. Вони ще довго не опускали галі Народного Дому, немов не хотіли розставатись з таким гарним настроєм. Концерт випав надзвичайно гарно, бо була добра підготовка, до якої найбільше причинились комітетові, Анна Луцишин, Катерина Федьків, Ст. Сидір, оба хори і їх діригенти. Також причинились до успіху всі організації, що піддержали цей концерт.

Другого дня заходом українського Народного Дому відбувся в честь ювілята бенкет. При гарно застелених столах засіло чимало гостей, серед них сам ювілей. Голова Н. Дому, в своїй промові подякував молоді, що сповнивши свою громадянську повинність і вшанували попереднього дня гарним концертом діяльність нашого славного діригента і композитора, п. О. Кошиця. Товстайстром на тім бенкеті був гість з Оліфанту, п. Л. Сорочинський. Він поклав до слова представників ріжних організацій, які складали ювілейові привіти. Накінець забрав слово ювілей і з щирою серця подякував за відмічення його праці так гарним концертом, та щераз дав привним доклад про вагу української пісні. Привні прийняли промову ювілята щирими, рясними оплесками.

Д. Братусь.

ЮРБА ВАЛІЙЦІВ ВИТАЄ ПРЕМ'ЄРА ЧОРЧИЛА. — Щоб відповісти на привітання юрби в Свопсі, в Валі, Чорчил ставить свій капелюх на палицю.

ЛЮБОРАДСЬКІ

не няголовки давньої, але ще зовсім не перестарілої повісті відомого українського письменника

АНАТОЛЯ СВИДНИЦЬКОГО

що малює гарно й яскраво життя української священної сім'ї на Подолі в 60-тих роках минулого століття, коли це духовенство переживало переломові часи.

Перед очима читача письменник розкриває малюнки старого, простого побуту сільського духовенства, його близькі взаємини з народом, а поруч цього малює, як перестарілі вже тоді форми життя повільно розкладаються, а на їх місце виростають нові.

Перед читачем вистають як живі картини тодішнього родинного, суспільного, шкільного й буряцького побуту.

Е це одна з найкращих повістей українського письменства, один з тих творів, про котрі можна сказати, що хто їх не знає, той не знає української літератури.

ЦІНА ПРИМІТНИКА В ТВЕРДІЙ ОПРАВІ І ДОЛЛАРА.

Замовлення слати до:

"СВОБОДА"

81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

Проф. Микола Чубатий.

ОГЛЯД УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
В ІСТОРИЧНОМУ РОЗВОЮ

(З серії докладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східно-Європейських мов Колумбійського університету разом з У. Н. Союзом).

(4)

Грецькі колонії на Україні та
їх вплив на українську
культуру.

В VII столітті перед Христом на українським чорноморським побережжі з'являються перші грецькі колонії, що складають тут торговельні міста для торгівлі різними продуктами з місцевою людиною. Повстають від заходу до сходу міста Тирас, Ольбія, Херсонес, Пентікапей, Таматархе та інші. Східна група грецьких колоній по розгромах скитів Дарієм навіть зорганізувалася в федерацію так званий босфорський союз, що серед різних хуртовин як республіка то знов як монархія перетворювався від V-го століття перед Христом до IV-го століття по Христі.

Грецькі колоністи, дали знов тонку верству грецької культури нашим предкам. Гіпербореї, як їх називають перші грецькі автори, чи вже анти, як їх називають пізніші автори, не тільки торгували з греками збіжжям, вони теж купували вироби грецького артистичного промислу, кераміки та металеві; вони присвоюють собі грецькі товариські форми.

Іх дитини з греками навіть релігійний культ особливо

для жіночих божеств. Легенда про Іфігенію на Тавриді, себто на Кримі, як жрекиню богині — Діви, це відгомін такої культури серед праукраїнців. Геродот оповідає навіть, що вислані дівчата з України приїздили по жинах на острів Дельос та приносили жіночим грецьким божествам Артеміді та мабуть Деметрі плоди української землі (далекі відгомін нинішніх обжинок на Україні).

Взагалі проникання грецької культури на стародавню українську було більше ніж нам доводилося. Не диво проте, що вістка записана Нестором про апостолов св. Андрія над Дніпром в околиці Києва, є в світлі нинішньої науки зовсім можливою, бо св. Андрій дійсно мав апостолувати поміж чорноморськими греками.

Грецький світ підтримував характеристичні трипільські естетичні замішування, що видно в українських народних мистецтвах, в нощі, в погінднім підході до життя та у веселій вдачі. Грецькі впливи були доволі сильні серед племен, ближче моря та Дніпрового водного шляху, отже серед Уличів, Тиверців та київських Полян. Наш літописець характеризує життя українських племен перед хрещенням, підкреслює їх вищий культурний

рівень. Українські предки під грецьким іменем Антів перетривали мало що аж до наших історичних часів.

Готи на Україні та деякий вплив германської культури.

Чорноморський грецький світ знищили в III столітті германські готи, що прийшли тут з північного заходу та аж до приходу гунів, або до так званої в історії вандрівки народів (345 по Христі) запанували над місцевою праукраїнською різноманітною людиною. Культура воєнничих готів була куди нижча від культури місцевих людей, тому культурно готи підпадали під вплив антів. Наприклад антиські майстри виробляли для готських ватажків естетичні вироби. Збережені з того часу імена антиських провідників Бож, Меамір мають вже навіть слов'янський характер, що вказує, що та людина говорила вже й слов'янською мовою.

Готи прийняли християнство, з християнством почало ширитися й письмо, що не було без впливу на місцеву українську людину. Хто знає чи це якийсь загадочний „руське письмо“ з IX століття, отже з передхристиянських часів, яке мав тут знайти св. Кирил в часі своєї мисії на чорноморських берегах, не було готського походження, якоїсь української людини на Кримі, змішаної з готами.

По готах прийняли наші предки нові звичаї родинного життя: германський спосіб сватання через купування нареченої та голоство батька в родині, себто суспільний патріархальний устрій. Жінка з передового становища сходиться на рівноправ'я з мушкетером.

Хуртовина вандрівки народів, що знялася над Східною Європою, переходила здебільше понад голови осілої різноманітної людини, бо по свідомості византийського писателя Прокопія анти заходили в семі столітті по Христі простори нинішньої України від долини Дунаю по Озівське море. Говорили тою самою мовою, що й другі слов'яне (очевидно подібну) та через свої внутрішні незгоди не творили одної державної організації — пише Прокопій.

В осьмій столітті на передодні наших історичних часів вже й сама назва антів зникає а византийські писателі вже говорять про поодинокі українські племена, які вже також знає автор нашої найстаршої літописи Нестор. В XI столітті вже й згадується назва „Русь“.

Історичні часи несуть зі собою першу кризу української культури.

В IX столітті повстала над Дніпром з осередком в Києві перша українська держава. Настало тоді в наших степах спокійніше й київська держава увійшла в торгів та політичні зв'язки з византийською державою, найкультурнішою країною тогочасного світа. У-

ДЛЯ НИХ ВІЙНА СКІНЧИЛАСЯ. Німецька світлина, переслана радіом з Берліну, показує сербських бранців, зібраних в концентраційному таборі десь у Югославії.

країна стала навіть транзитним краєм, бо через її територію пересходили тоді два важливі світові значіння торговельних шляхів. Один водний шлях, званий „путь із Варяг до Греків“, йшов з Візантії, Чорним морем, Дніпром до системи менших річок та до фінського залив. Другий сухопутний, що йшов з арабських країв через Каспійське море, Волгою, північною границею української степової смуги на захід до Польщі та Німеччини. Обидва шляхи перекрещувалися в Києві і це сприяло зростанню української столиці.

Тим же шляхом йшли через Україну й культурні впливи різних тогочасних культурних світів: східнохристиянського, західнохристиянського, арабського та жидівсько-хазарського.

Колись українські племена (як їх там звали — трипільці чи гіпербореї) були культурніші від своїх сусідів, чи теж наїзників; тепер було навпаки. Українські племена не могли й рівнятися з так високо культурними народами як византийці чи араби, тому ясним стало, що при живих зв'язках нище культурні українські племена мусили піддаватися вже не під впливи культурних сусідів, але прямо механічно приймати їх культуру. Дотеперішня українська культура попала в стан острої кризи; була повна небезпека повної її загибелі.

Та криза української передісторичної та протоісторичної культури символічно немов представлена в легенді нашої старої літописи про посли чотирьох сусідніх культурних світів: східнохристиянського, латинохристиянського, арабського та жидівсько-хазарського до Володими-

ра В. Кожен пропонує прийняти його віру. Володимир радиться своїй раді та вислає ніби то своїх людей на звід, котра віра найліпша; остаточно вибрано східнохристиянську. Але й без великої надуми можна було бути певним, що вибір паде на найближчу Візантію. Наближався час офіційної християнізації України, а з нею приходив нова маркантна культурна верства східнохристиянської культури, на дотеперішні: трипільську, індогерманську, грецьку культурну верству.

(Дальше буде).

ЗА СПИС ПСИХОЛОГІВ

ФІЛАДЕЛФІЯ. — Професор психологічних наук, Еркес, подав плян, щоб уряд поробив список чільних американських психологів і запряг їх до оборонної роботи на психологічній території. Духовні чинники, впряжені до пропаганди, грають нині величезну роль в війні, говорив він. Іх дуже добре використовує нинішня Німеччина. Цьому треба протидіяти.

НИЖЧІ ЦІНИ.

Ми можемо дати значно нижчі ціни, бо ми знизили значно свої сподівані видатки.

Наше заведення є цілковито викінчене, але цього це зроблено для хвальби із жалючими коштами удержання. Тут ви заощадите гроші — розумно!

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5889 Bayonne 3-0540

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Багато делегатів запитує мене, чи є в Гарисбургу які українські родини, в яких могли б поміститись делегати на час Конвенції. Отрим повідомляю, що таких родин нема. Для того всі делегати будуть змушені мешкати в готелях.

Також повідомляю всіх питсбургських делегатів, котрі хочуть дістатися знизку на залізницю, щоб про це повідомити мене найдалше до 3. травня, то є тиждень перед від'їздом. Якщо всі питсбургські делегати зголосяться їхати разом, то дістануть особливий вагон.

Потяг відходить з Питсбурга в неділю, 11. травня, в годині 10:05 рано, E. S. TIME.

MARIA MALEVICH,

344 Becke Run Rd., Pittsburgh, Pa.

НОВІ БРИТАЙСЬКІ БОМБИ

Німечка пристань Гамбург відчула перший раз силу нових британських бомб. Їх вибух має бути подібний до вибуху вулкану. Вже з того одного можна собі уявити, які великі шкоди такі бомби можуть завдавати.

ЩО ЗАГАРБАЛИ?

БЕРЛІН. — Німецьке зведення подає, що німці забрали в пристанях країв, що їх загарбали, 872 кораблів, яких загальною поємністю виносила 1-900,000 тон.

ХРОМІЧНІ НЕДУГИ КРОВІ, НЕРВІВ

І ШКИРІ, жовтуха, нирок, мочевого міхура, загальне ослаблення, пухлякості, анемія.

ЛІЧЕННЯ ГЕМОРОЇДІВ НА ВАЖАННЯ X-RAY

Порядок Даром.
Екзамінація і Бадання Крові \$2.00.
ЛІЧІМО РОЗШИРЕНІ ЖИЛИ
Гонорар приступний

Dr. BURTON DAVIS

415 LEXINGTON AVENUE,
Cor. 43rd St., Fourth Floor,
NEW YORK CITY.

ГОДИНІЙ АНКА: від 9 рано до 7:30
вечір від 6 до 8, а в неділю
від 10 до 12

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.

Тел. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12.
Вечір від 6 до 8, а в неділю
рано від 10 до 12.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ

ПОГРЕБНИК
НА ФІЛАДЕЛФІЮ
й околицю

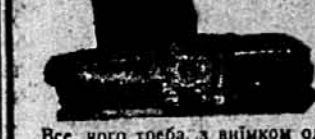
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ШЛИЙ ПОХОРОН з цією прегарною металевою труною, двома автами, краваткою, овальним вишиванням, винним вишиванням Похоронного Дому і т. д.

\$295.00

Вс, чого треба, з вишком однієї в наложності за церковну відправу в цвинтар.

S. KANAI KAIN,
433 State St., Perth Amboy, N. J.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Обслуга цвинтаря і цвинтаря.
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
N. E. W. A. R. K. N. J.
Phone: Essex 3-5347

Branch office (Філія):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребом по ціні так низькій як \$150
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRAMERCY 7-7661

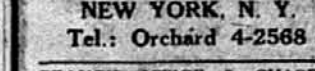
ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ
В БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568

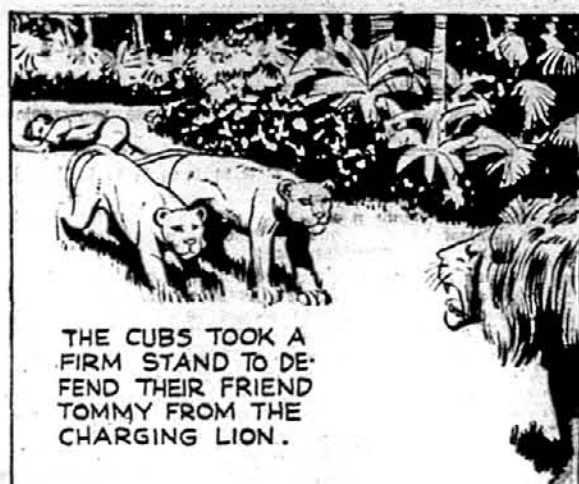
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

СТАВІТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙВІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ
ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ
ЧАСОПИС „СВОБОДА“

ТАРЗАН, ч. 289. Мужні обо ронці.

THE CUBS TOOK A FIRM STAND TO DEFEND THEIR FRIEND TOMMY FROM THE CHARGING LION.

THE HUGE BEAST ROARED, AND THE ROAR PLAINLY SAID: "OUT OF MY WAY."

THE CUBS GROWLED BACK. THE BIG BEAST IGNORED THEIR THIN SMALL VOICES. BUT THE CUBS MEANT BUSINESS.

THEY LEAPED VIOLENTLY UPON THEIR ANTAGONIST. HOW FOOLISH! THE BIG LION COULD CRUSH THEM WITH ONE BLOW.

Львинуля забрала мужне становище, щоб оборонити свого малого приятеля Тома перед наступаючим лютим львом.

Величезний звір заревів. А відгомін цього реву немов говорив: „Геть мені всі з моєї дороги, бо розірав вас!“

Та малі львинуля не залякалися його ревом, лише відповіли своїм ревом. Хоч їх рев не був такий страшний, проте вони не жартували.

Львинуля тепер з цілої сили скочили на свого старшого противника. Як гупо! Старий лев міг відразу їх роздавити.